

Przeprowadzanie dowodów

Irlandia Północna

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Co do zasady ciężar dowodu spoczywa na stronie, która zamierza powołać się na konkretny fakt. Powód musi udowodnić okoliczności faktyczne będące podstawą roszczenia, a pozwany musi udowodnić fakty, na które chce się powołać, aby zakwestionować to roszczenie.

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Wyłączenie konieczności przedstawienia dowodów na potwierdzenie faktów może wynikać z przepisów prawa lub z zawartej wcześniej umowy między stronami. Dodatkowo sąd może uznać za udowodnione fakty powszechnie znane. Niektóre domniemania uznaje się za niewzruszalne, na przykład, jeżeli tak stanowi ustawa, podczas gdy inne można obalić – na przykład domniemanie, że osoba jest w pełni władz umysłowych.

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Sąd musi uzyskać przekonanie o fakcie na zasadzie uprawdopodobnienia, tj. że istnieje co najmniej 51% prawdopodobieństwa, że fakt jest prawdziwy, i 49% – że jest nieprawdziwy. Fakt, który udowodniono na zasadzie uprawdopodobnienia, uznaje się za ustalony.

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

Obowiązuje ogólna zasada, zgodnie z którą sędzia nie może żądać stawienia świadka, z wyjątkiem ściśle określonych przypadków, ale może wezwać świadka oraz ponownie wezwać uprzednio wezwanego świadka. Na mocy przepisów regulujących postępowanie sądowe w Irlandii Północnej sąd ma prawo nakazać dowolnej osobie udział w postępowaniu oraz okazanie dokumentu.

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Jeżeli strona, zazwyczaj za pośrednictwem swoich pełnomocników, ma prawo wezwać konkretnego świadka do złożenia zeznań, powołanego świadka przesłuchuje w pierwszej kolejności prawnik strony powołującej (*evidence-in-chief*), a następnie prawnik strony przeciwnej. Sędzia może przesłuchać świadka, a następnie przekazuje głos pełnomocnikom stron, którzy mogą zadawać pytania dotyczące kwestii wynikających z odpowiedzi udzielonych na pytania sędziego.

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

W niektórych przypadkach, na przykład gdy przesłuchanie świadka ma się odbyć na posiedzeniu niejawnym, przed oficjalnym wezwaniem świadka do stawienia się przed sądem należy uzyskać zgodę sądu. W przeciwnym razie sąd nie ma żadnej kontroli na tym, których świadków wezwano do złożenia zeznań, chociaż może obciążyć grzywną strony wzywające świadków, których zeznania nie są konieczne.

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

Dowody przeprowadza się przede wszystkim z zeznań ustnych. Wykorzystuje się również zeznania na piśmie, takie jak opinie biegłych, oraz dowody z dokumentów, np. mapy.

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

Głównym środkiem dowodowym są ustne zeznania stron i wskazanych przez nich świadków. Dowód z opinii biegłych, np. lekarzy i inżynierów, można – za porozumieniem – przeprowadzić na podstawie opinii sporządzonej na piśmie. Wówczas pytania do świadka mogą dotyczyć konkretnych kwestii. Regulamin sądów w Irlandii Północnej ogranicza liczbę biegłych, którzy mogą składać zeznania ustne, do dwóch biegłych lekarzy i jednego biegłego z innej dziedziny, chyba że sąd zezwoli na powołanie większej liczby biegłych.

Dowód można również przeprowadzić z map i dokumentów, przy czym należy udowodnić ich autentyczność w sposób zadowalający dla sądu. Sąd może również przeprowadzić wizję lokalną lub dokonać oględzin przedmiotu, jeżeli w jego mniemaniu niesie to ze sobą wartość dowodową.

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

O mocy dowodowej poszczególnych dowodów decyduje zawsze sąd.

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Istnieje domniemanie, że fakty zostaną udowodnione ustnie i na posiedzeniu jawnym.

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Świadek posiadający istotne informacje, którego sąd wezwał do złożenia zeznań, ma obowiązek stawiennictwa na rozprawie, a niedopełnienie tego obowiązku stanowi obrazę sądu.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

Strona może odmówić składania zeznań ze względu na: istniejący prawny stosunek zawodowy; możliwość narażenia siebie lub małżonka na odpowiedzialność karną; interes publiczny i wymiar sprawiedliwości. Na mocy ustawy odmowa składania zeznań przysługuje też np. osobom objętym immunitetem dyplomatycznym. Świadek może również powołać się na tajemnicę służbową w odniesieniu do informacji przekazanych mu na zasadzie poufności.

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Tak. Świadek może zostać uznany za winnego obrazy sądu, jeżeli nie stawi się w sądzie po tym, jak doręczono mu we właściwy sposób wezwanie do stawienia się przed sądem. W takim przypadku sędzia może nałożyć karę grzywny lub pozbawienia wolności i zobowiązać świadka do oczyszczenia się z zarzutu obrazy sądu przez stawienie się w sądzie i złożenie zeznań.

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

Ogólnym kryterium stosowanym w kontekście składania zeznań jest rozeznanie świadka. Uznaje się, że osoba jest zdolna do składania zeznań, chyba że: nie jest świadoma obowiązku wynikającego ze złożenia przysięgi ze

względu na niepełnoletność lub, na przykład, niepoczytalność; jest sędzią w sprawie lub może odmówić składania zeznań.

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

Rola stron – reprezentowanych zwykle przez pełnomocników (choć istnieje możliwość samodzielnego działania) – polega na przedstawieniu sądowi dowodów potwierdzających wysunięte twierdzenia na zasadzie uprawdopodobnienia. Sędzia pełni rolę arbitra, który czuwa nad tym, aby przesłuchanie świadków było sprawiedliwe i zgodne z prawem oraz aby dotyczyło kwestii istotnych dla przedmiotu sporu. Sędzia może przesłuchać świadków osobiście, ale następnie umożliwi pełnomocnikom stron zadawanie pytań dotyczących kwestii wynikających z odpowiedzi świadka na pytania zadane przez sąd.

Obecnie, na przykład w High Court w Belfaście, w ograniczonym zakresie korzysta się z możliwości przeprowadzania dowodów z opinii biegłego za pośrednictwem łącza wideo lub aplikacji Skype, w przypadku gdy biegły nie jest w stanie szybko stawić się na wezwanie sądu.

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględniania przez sąd w orzeczeniu dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Sąd nie dysponuje ogólną swobodą uznania w kwestii wykluczenia dowodów uzyskanych w sposób nieuczciwy. Dowody można wykluczyć wyłącznie w przypadku, gdy przewiduje to ustawa, lub w przypadku usunięcia dowodów z akt sprawy ze względu na ich skandaliczny charakter lub naruszenie przepisów procesowych.

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Tak, strony postępowania mogą składać zeznania we własnym imieniu.

Powiązane strony

[Służba Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#)

Ostatnia aktualizacja: 09/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.